

TDAS'ın Tarihi kitabının ön kapağında ressam bir arkadaşın çizdiği kitap okuyan kadın resmi yer alıyor. Bu resim, arka kapaktaki silahla birlikte tarihimizi simgeler ya da tarihimizin üç önemli bileşeni bu resimde yer alır denilebilir.

Kitabı açıklamak zor değil çünkü teoriye büyük önem veren bir harekettik. Eğitim düzeyi de oldukça yüksekti; Yüksel Gazi Eğitim Enstitüsü, diğerleri ise ODTÜ mezunuydu.

Silahlı mücadele hareketiydik, burası da açıktır.

Kadın konusu ise açıklanmaya muhtaçtır.

Başlangıçta farkında değildik ve bilerek de böyle yapmadık. Bu nedenle 1980'li yıllarda Kurtuluşçu bir kadın "Sizde ne kadar çok kadın vardı" dediğinde biraz şaşırılmışım. Kadın bütün örgütlerde vardı ama bölge sorumlusu kadınlara –bizim dışımızda- bildiğim kadarıyla rastlanmazdı.

Bu konu açıklanmaya muhtaçtır ve kitapta da açıklamaya çalıştım.

Türkiye toplumu erkek toplumdur ve bu toplumda sosyalizasyon yaşayarak devrimci harekete gelen kadın ve erkekler de içselleştirdikleri toplumsal değerleri birlikte getirirler. Devrimci harekete en erken 16 yaşında katılan insanlar boş kağıt değildir, belirli değerleri sosyalizasyon sonucu içselleştirmişlerdir. Devrimci hareketteki erkeksilik toplumsalda varolanın bir çeşit yansımasıdır denilebilir.

Sözde herkes buna karşıdır ama pratikte pek dışına çıkılabildiği de söylenemez.

“Kadının kurtuluşu sosyalizmedir” belirlemesini içeriksiz bir ifade olarak görürüm. Reel sosyalizm kadınlar için önemli kazanımlar sağlamakla birlikte sonuçta erkek toplumu olmaktan kurtulamamıştır. Aydınlatıcı örneklerden birisi olarak SSCB’nin Nazi Almanyasına karşı savaşı verilebilir. Bu savaşta çok sayıda Sovyet kadını aktif rol oynamıştır ama savaşın yazılı tarihinde kadın yoktur. S. Aleksiyeviç konuyla ilgili kitabında çok sayıda söyleşi temelinde bunu anlatır.

Örgütün kurucuları da aynı toplumda sosyalizasyon yaşamalarına rağmen neden bizde değişik oldu?

Bunun başlıca iki nedeni vardır.

Birincisi; kurucular ülkenin nispeten daha gelişmiş yörelerinden gelen insanlardı. Buralarda kadın-erkek ilişkisi ülkenin kalanına göre daha serbestti denilebilir. Ek olarak yüksek eğitim görmeleri, o dönemde buldukları okullarda kadın-erkek ilişkisinin toplumsal ortalamadan farklı olması da onları etkilemiş olsa gerektir.

Mesela kurucular arasında yer alan, Beylerderesi sonrasında çekilen Necati yıllarca kız arkadaşıyla birlikte yaşadı, ki o yıllarda sıra dışı bir olaydır. İçimizde en feodali Yüksel idi denilebilir.

İkincisi; bizi ilgilendiren kadınların özel bir konuma sahip olması değil, yetenekleriydi. Bazı kadınlar erkeklerden daha yetenekliyse, sorumlu olurlar. Çok sayıda kişi de bunu normal karşılar ve bir kadının sorumluluğu altında mücadele yürütmeyi garip bulmaz. Az sayıda garip bulan da olmadı değil ama bunlar hakim anlayışı temsil etmediler.

Bu kadınlar büyük başarı gösterdiler ve bu da kadınların örgütteki konumunu sağlamlaştırdı. Sadece Belma’yı düşünmek yeterlidir, bir dönem devrimci hareketin en tanınmış kişisiydi.

Kadın-erkek ilişkisinde aydınlatıcı başka bir örnek vereyim.

Hasan Basri Temizalp'in Sevil adında sevgilisi vardı. Hasan Basri'nin Beylerdere'sinde ölümünden altı ay kadar sonra Sevil ile eylem kadrosundan bir arkadaş arasında yakınlaşma yaşanır, evlenmeye karar verirler. Başka örgütte olsa kıyamet kopardı. Şirin Cemgil Sinan'ın ölümünden sonra başkasıyla evlendi diye neler söylendiğini biliyorum, bizde ise kimse aldırmadı. Önemli olan iki kişinin karşılıklı onayıdır ve hepsi bu kadardır.

Bu özellikler kadınlar konusunda bizi farklı yaptı. Kadınların büyük başarısı olmasaydı bu gerçekleşemezdi, burası da açıktır.

Bu nedenle 1990'lı yıllarda sosyalist harekette kadınlarla ilgili tartışmalardan ve gelişmelerden öğreneceğimiz bir şey olmadı. Biz yapabildik ve o dönemde örgütte olan hiçbir kadın dışlandığını, gelişmesinin engellendiğini iddia edemez, etmemiştir. Her tarafı bilmiyorum çünkü yaklaşık 20 yerde örgütlüydük, münferit ters örnekler olabilir ama bunlar belirleyici olmamıştır.